

Behandelingsvoorstel voor de commissie ZCW

Onderwerp: Plan van Aanpak Cultuurhuizen

Cie-datum : 21 maart 2005

Cie-nummer: 2005ZCW19

Procedure: in GS (na Cie. Vergadering) op: -	inspraak:nee
eerdere behandeling in cie: nee	op: -
in PS: nee	op: -

Behandelend ambtenaar: G.P. Laban

toestel: 3389

Portefeuillehouder: j. van Bergen

Inleiding

Met de inzet van het Agenda 2010-project “*Ureka!* Utrechtse Poort Tot Kennis” wil de provincie een moderne informatie-infrastructuur voor het Utrechtse bibliotheekwerk tot stand laten komen. Een belangrijk deelproject is de ontwikkeling van multifunctionele bibliotheekaccommodaties, waarin de bibliotheek met andere maatschappelijke (cultuur, zorg, welzijn, educatie, recreatie) en commerciële functies in één gebouw worden ondergebracht en onderling samenwerken. De bibliotheek kan zich op deze wijze positioneren als lokaal trefpunt én centraal informatieloket voor de burger. De ontwikkeling van deze accommodaties, ook wel “kultuurhusen” genoemd, willen wij onder de noemer van “cultuurhuizen” verder stimuleren. Voor dit deelproject is in de begroting van *Ureka!* € 2.500.000 gereserveerd. In 2004 heeft de provincie voor de ontwikkeling van “Cultuurhuizen” met de inzet van € 100.000 zes pilots laten uitvoeren in de gemeenten Doorn, IJsselstein, Woerden, Lopik, Leusden en De Bilt. Deze pilots zijn overwegend succesvol verlopen. In het vervolg van de pilots presenteren wij u bijgaand plan van aanpak.

Vervolg inleiding op pagina 2 ja

Wordt geagendeerd:

om advies over de volgende voorstellen:

1. in te stemmen met bijgaande plan van aanpak “Cultuurhuizen”
2. voor de procesbegeleiding € 400.000 beschikbaar te stellen uit de *Ureka!*-begroting 2005 en 2006 (onder voorbehoud van goedkeuring begroting 2006) en de afhandeling hiervan te mandateren aan de portefeuillehouder
3. voor de investeringsbijdrage in totaal € 1.100.000 beschikbaar te stellen voor 2005 en € 900.000 voor 2006 (onder voorbehoud van goedkeuring begroting 2006), conform de vastgestelde begroting van *Ureka!*
4. als investeringsbijdrage per initiatief onder de in de toelichting genoemde voorwaarden maximaal € 200.000 beschikbaar te stellen
5. het definitieve voorstel voor de investeringsbijdragen afzonderlijk in twee tranches (2005 en 2006) ter besluitvorming voor te laten leggen aan GS
6. voor toetsing van de planvoorstellen aan de genoemde criteria een adviescommissie op te laten richten, bestaande uit een onafhankelijk voorzitter (burgemeester Swillens), een bibliotheekmanager uit een andere provincie en een financieel deskundige

---

Toelichting Plan van aanpak “Cultuurhuizen”

Doel

Met de inzet van het Agenda 2010-project “*Ureka!* Utrechtse Poort Tot Kennis” wil de provincie een moderne informatie-infrastructuur voor het Utrechtse bibliotheekwerk tot stand laten komen. Een belangrijk deelproject is de ontwikkeling van multifunctionele bibliotheekaccommodaties (“Cultuurhuizen”), waarin de bibliotheek met andere maatschappelijke (cultuur, zorg, welzijn, educatie, recreatie) en commerciële functies in één gebouw worden ondergebracht en onderling samenwerken. De bibliotheek kan zich op deze wijze positioneren als lokaal trefpunt én centraal informatieloket voor de burger. Voor dit deelproject is in de begroting van *Ureka!* € 2.500.000 gereserveerd.

Stand van zaken 2004

In 2004 heeft de provincie voor de ontwikkeling van “Cultuurhuizen” met de inzet van € 100.000 zes pilots laten uitvoeren in de gemeenten Doorn, IJsselstein, Woerden, Lopik, Leusden en De Bilt. Bij de planvorming van deze nieuwe culturele accommodaties is het concept en de procesaanpak van “Kulturhus” geïntroduceerd. De pilots zijn overwegend succesvol verlopen, waarbij met uitzondering van De Bilt het lokale proces een stap verder is gebracht. Dit heeft geleid tot het binden van potentiële partners en het vastleggen van een ondernemingsplan, op basis waarvan een bestek zal worden gemaakt en uiteindelijk het gereserveerde investeringsbedrag door de gemeenteraad beschikbaar kan worden gesteld. De bij de pilots betrokken gemeenten en de plaatselijke instellingen dichten de volgende succesfactoren toe aan de provinciale projectbegeleiding:

- conceptuele kennis van multifunctionele accommodaties cq. cultuurhuizen
- goede procesaanpak door onderkenning en afweging van behoeften gericht op synergie tussen verschillende partijen; traditionele focus op bouwtechnische en architectonische vraagstukken wordt verrijkt met maatschappelijke oriëntatie en draagvlakverbreding
- onafhankelijke belangenafweging doordat de provinciale projectleider geen partij vormt (de gemeente wel).

In de provincie bestaat een sterk groeiende belangstelling bij gemeenten en maatschappelijke organisaties voor het Kulturhus-concept. Naast de lopende initiatieven betreft het in ieder geval Utrecht, Amersfoort, Veenendaal, Amerongen, Leersum, De Ronde Venen, Soest, Eemnes, Bunnik en Breukelen.

Concept Kulturhus

Een Kulturhus is een gemeenschapsvoorziening nieuwe stijl, waarin verschillende basisvoorzieningen voor burger geïntegreerd onder één dak zijn gehuisvest. Het Kulturhus onderscheidt zich van het dorps huis door de samenwerking van de verschillende partijen op het vlak van management, beheer en programmering. In Utrecht wordt het Kulturhus ontwikkeld vanuit de gewenste brede positionering van de bibliotheek, gericht op samenwerking met organisaties op het gebied van cultuur, zorg, welzijn, educatie en recreatie. Ook het onderbrengen van commerciële functies zoals zakelijke dienstverlening behoort tot de mogelijkheden.

Sectorale afstemming

Het concept Kulturhus kan naast de brede positionering van de bibliotheek een oplossing bieden voor meerdere maatschappelijke vraagstukken waaraan de provincie werkt:

- I. Kleine kernen/sociale agenda
Voorzieningen op het platteland staan onder druk. Het Kulturhus-concept kan door synergievoordelen de levensvatbaarheid van de voorzieningen verhogen. De provincie Utrecht voert onder het programma “sociale agenda” een actief beleid voor kleine kernen (inwoneraantal < 4.000), waarvoor gedurende vier jaar jaarlijks 500.000 euro beschikbaar is. Recentelijk is de pilot Lopikerwaard (haalbaarheids-onderzoek voorzieningen Benschop en Cabauw) gestart met als uitgangspunt om te komen tot een algemene procesaanpak ter verhoging van de leefbaarheid in kleine kernen. Daarnaast zullen andere kleinschalige initiatieven worden ondersteund, bijvoorbeeld op het gebied van bereikbaarheid. In deze aanpak is een substantiële bijdrage in de accommodatiesfeer is niet aan de orde. Vraagstukken betreffende de vernieuwing van grootschalige accommodaties zullen worden ondersteund vanuit de projectmatige aanpak van Cultuurhuizen, waarvan de initiatieven tot dusver in grotere kernen worden ontwikkeld. In de verdere uitwerking van de Cultuurhuizen zullen wel de raakvlakken en de mogelijke financieringsmogelijkheden vanuit het platteland (POP, Leader, D2, Groene Hart) worden betrokken.
- II. Informatiepunten; De bibliotheek wil de rol van informatiemakelaar graag in een breed maatschappelijk veld vervullen. Dit door informatiepunten op te richten, zowel fysiek als virtueel. De virtuele informatiepunten op internet krijgen een uitwerking op het gebied van cultuur en vrijetijdsbesteding (“Uit in Utrecht”). De fysieke informatiepunten betreffen tenminste de cultuurpunten (zoals de pilot in de bibliotheek van Soest en IJsselstein), bij voorkeur gecombineerd met informatiepunten van de gemeente, de VVV of gezondheidsorganisaties.
- III. Wel Thuis!; De provincie Utrecht stimuleert met het project “Nieuw Wonen” de ontwikkeling van woonservicegebieden in Utrecht-Ondiep en Veenendaal-Oost. Hier wonen verschillende generaties naast elkaar, hebben mensen met een functiebeperking aangepaste huisvesting, zijn voorzieningen binnen handbereik en is de woonomgeving geschikt voor alle leeftijden. Integratie van voorzieningen, het versterken van de structuur en sociale kracht van de lokale gemeenschap zijn hier van belang. Het concept van een Kulturhus sluit hierop aan.
- IV. Archieven; Ook de archieven maken een regionalisering door. Op termijn ontstaan in de provincie vier regionale historische centra waaraan een publieksfunctie wordt gekoppeld. Omwille van publieksbereik en efficiënt beheer kunnen de historische centra en de bibliotheek worden gekoppeld, mogelijk in een Kulturhus. Ook kunnen bibliotheken en archieven samenwerken bij de ontwikkeling van virtuele informatiepunten.

Aanpak 2005

Vanuit het project “Ureka! Utrechtse Poort Tot Kennis” heeft de provincie € 2.500.000,- gereserveerd om concrete plannen voor Cultuurhuizen te ondersteunen. Initiatiefnemers kunnen een aanvraag indienen voor een financiële bijdrage van de Provincie. De wijze waarop hebben we hieronder op een rij gezet:

- Voor het jaar 2005 kunnen initiatieven zich aanmelden voor procesondersteuning en/of voor een investeringsbijdrage voor het realiseren van een Kulturhus;
- Beoordeling van de initiatieven geschiedt door Gedeputeerde Staten van de Provincie Utrecht op basis van hieronder genoemde criteria.
- Voor procesondersteuning is per initiatief eenmalig maximaal € 20.000 beschikbaar (totaal maximaal € 400.000). Aanvragen in te dienen voor 1 mei 2005 bij Gedeputeerde Staten.

- Voor de investeringsbijdrage is maximaal € 200.000,- per initiatief beschikbaar, zijnde maximaal 10% van de gemeentelijke bijdrage (totaal maximaal € 2.000.000). Aanvragen in te dienen voor 1 december 2005, waarbij het initiatief in aanmerking komt voor de maximale bijdrage van € 200.000 (waarbij de provinciale bijdrage maximaal 10% bedraagt van de gemeentelijke investeringssom). Een nieuwe tranche in 2006 behoort tot de mogelijkheden, waarbij de resterende middelen zullen worden verdeeld over de dan goedgekeurde initiatieven met wederom een maximum van € 200.000.

Voor de toetsing van de initiatieven wordt voorgesteld een adviescommissie te benoemen, bestaande uit een onafhankelijk voorzitter (burgemeester Swillens), een bibliotheekmanager uit een andere provincie en een financieel deskundige. De adviescommissie zal rapporteren aan de gedeputeerde bibliotheekwerk.

Criteria om in aanmerking te komen voor procesbegeleiding

Het initiatief dient te voldoen aan de volgende criteria:

- Het voorgestelde Kulturhus-concept heeft een multifunctioneel karakter, bestaande uit tenminste drie voorzieningen
- De bibliotheek maakt onderdeel uit van het Kulturhus
- Het Kulturhus-concept voorziet in de inrichting van een publieksruimte inclusief informatiepunt, tenminste op het vlak van cultuur
- Bij de ontwikkeling van het Kulturhus-concept worden/zijn alle relevante lokale partijen betrokken, waaronder de bewoners
- Het Kulturhus zal worden geleid door één gemeenschappelijk management, dat in ieder geval verantwoordelijk is voor het beheer van de accommodatie
- In het Kulturhus zal sprake zijn van een gemeenschappelijke programmering van activiteiten
- De gemeente participeert en is hoofdfinancier van het Kulturhus, waarbij de gemeentelijke investeringssom tenminste € 2 miljoen bedraagt
- In het projectvoorstel wordt aangegeven op welke wijze/in welke mate sprake is van aansluiting op met andere lopende programma's van de provincie.

Het resultaat van de procesbegeleiding? Een rapportage met daarin een beschrijving van:

- de activiteiten en resultaten van de begeleiding,
- de afwegingen rondom de locatiekeuze
- de wijze waarop de criteria zijn vormgegeven;
- de voordelen en knelpunten van het Kulturhus
- een programma van eisen voor de vervolgfase.

In navolging van de aanpak bij de pilots wordt voorgesteld om voor de ontwikkeling van de Cultuurhuizen een tijdelijke provinciale projectleider aan te stellen, onder te brengen bij de serviceorganisatie. Derhalve is de financiële ondersteuning voor procesbegeleiding een bijdrage in natura in de vorm van adviesuren. De serviceorganisatie zal bij de aanstelling van de projectleiding zich dienen te houden aan de geldende aanbestedingsrichtlijnen (EU). Bij een succesvolle afronding van de fase van procesbegeleiding kan het initiatief onder nadere voorwaarden in aanmerking komen voor een investeringsbijdrage.

Voorwaarden investeringsbijdrage

De provincie is bereid een investeringsbijdrage te leveren aan het Kulturhus ter verhoging van de publiekswaarde van de accommodatie, gekoppeld aan de bibliotheekfunctie. De bijdrage moet daarom

worden verbonden aan verbeteringen betreffende de algemene publieksruimte of de algehele uitstraling van het gebouw, waarbij de relatie met de bibliotheek fysiek zichtbaar is. Wil het initiatief in aanmerking komen voor een investeringsbijdrage, dan dient aan de volgende voorwaarden te worden voldaan:

- Alle onder de procesbegeleiding genoemde criteria
- compleet ondernemingsplan inclusief gedragen exploitatiebegroting en dekkend financieringsplan
- uitgewerkt organisatieplan, waarin verantwoordelijkheden, bevoegdheden en taken van het management, de projectleiding en alle partijen staan beschreven
- compleet ontwerp cq. bestek
- realisatie start binnen een half jaar na aanvraag
- een concreet bestedingsplan, waarin wordt aangegeven hoe met de provinciale bijdrage de publieksfunctie van de bibliotheek in het Kulturhus-concept wordt versterkt.

Planvoorstellen voor een investeringsbijdrage zullen via de adviescommissie worden voorgelegd aan GS.

Wettelijke grondslag

Geen. Wel onderdeel van beleidskader Ministerie OCW.

Beoogd effect

De realisatie van tenminste 10 Cultuurhuizen in de provincie Utrecht voor 2010.

Argumenten

Kulturhus is een accommodatieconcept dat oplossingen biedt voor:

- breed publieksbereik maatschappelijke voorzieningen waaronder de bibliotheek
- efficiënt en effectief beheer
- brede, creatieve programmering van activiteiten.

Hierdoor worden diverse voorzieningen voor diverse doelgroepen haalbaar en uitvoerbaar.

Kanttekeningen

Cultuurhuizen zijn overwegend lokale voorzieningen, die echter met deze provinciale inbreng mogelijk worden gemaakt en aan kwaliteit winnen.

Financiën

- Voor procesondersteuning is per initiatief eenmalig maximaal € 20.000 beschikbaar (totaal maximaal € 400.000, voor 2005 en 2006 jaarlijks € 200.000 begroot).
- Voor de investeringsbijdrage is maximaal € 200.000,- per initiatief beschikbaar (totaal maximaal € 2.000.000,-, voor 2005 € 1.100.000 en 2006 € 900.000 begroot). Aanvragen voor 1 december 2005 kunnen in aanmerking komen voor de maximale bijdrage van € 200.000 (mits financierbaar uit het voor 2005 beschikbaar gestelde bedrag; indien er zes of meer goedgekeurde initiatieven zijn, zal het beschikbare bedrag van € 1.100.000 evenredig worden verdeeld). In 2006 zal een tweede tranche plaatsvinden, waarbij de middelen 2006 en de resterende middelen 2005 evenredig zullen worden verdeeld over de dan goedgekeurde initiatieven met wederom een maximum van € 200.000.
- Voor uitgave van middelen begroot voor 2006 geldt de voorwaarde van de vaststelling van de provinciale begroting 2006, waarin deze middelen zijn opgenomen.

Juridisch

De uitvoering van de procesbegeleiding is in handen van de serviceorganisatie. Aan de provinciale bijdrage zijn geen nadere juridische voorwaarden verbonden. Bij de aanstelling van de projectleiding dient de service-organisatie te voldoen aan de aanbestedingsrichtlijnen (EU). Voor de afhandeling van de voorstellen geldt de AWB-procedure.

Mandaat

De afhandeling van voorstellen van procesbegeleiding worden gemandateerd aan de portefeuillehouder. De voorstellen voor een investeringsbijdrage worden voorgelegd aan GS.

Realisatie

Voor uiterlijk 1 juli 2007 dient de realisatiefase van minimaal 10 Cultuurhuizen te zijn gestart.

Communicatie

Bijgaand voorstel zal na positief besluit worden gepresenteerd met brochure (verzending gemeenten, bibliotheken) en persbericht; tijdens de PR-maand van *Ureka!* zal het project veel aandacht krijgen.